

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 1/15

ПОЛИТИКА НА ИАПО ЗА БОРБА С ИЗМАМИТЕ, КОРУПЦИЯТА, КОНФЛИКТА НА ИНТЕРЕСИ И ДВОЙНОТО ФИНАНСИРАНЕ

Въведение

Във връзка със Заповед № РД09-73/18.01.2023 г., допълнена със допълнена със Заповед № РД09-849/13.04.2023 г. на министъра на образованието и науката, с която се възлага на Изпълнителна агенция „Програма за образование“ да изпълнява дейности и/или функции на Структура за наблюдение и докладване по инвестиции С1.11 Центрове за НТИМ и иновации в образованието (STEM центрове); С1.12 Модернизиране на образователна инфраструктура; С1.14 Младежки центрове и С2.11 Програма за ускоряване на икономическото възстановяване и трансформация чрез научни изследвания и иновации по стълб 1 „Иновативна България“ на Националния план за възстановяване и устойчивост, ИАПО предприема всички необходими мерки за защита на финансовите интереси на Съюза и гарантира, че използването на средства във връзка с подкрепените мерки от Механизма е в съответствие с приложимото законодателство на Съюза и националното законодателство и по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция, двойно финансиране и конфликт на интереси и възстановяване на неправомерно получени средства от крайните получатели.

ИАПО се ангажира да поддържа високи правни, етични и морални стандарти, да се придържа към принципите на почтеност, обективност и честност и желае да бъде възприемана като **противопоставяща се на измамите, корупцията, двойното финансиране и конфликта на интереси** в начина, по който извършва своята дейност във връзка с подкрепените мерки от Механизма.

От всички служители на ИАПО се очаква да споделят този ангажимент. Целта на тази политика е насърчаване на култура, която оказва възпиращ ефект върху измамната дейност и улеснява предотвратяването и откриването на измами, корупция, двойно финансиране и

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 2/15

конфликт на интереси и прилагането на процедури, които ще спомогнат при разследването им и свързани с тях престъпления и ще гарантират, че тези случаи се разглеждат своевременно и по подходящ начин.

Служителите на ИАПО прилагат Кодекса за поведение на служителите в държавната администрация, приет с Постановление № 57 на Министерския съвет от 07.04.2020 г., в сила от 08.05.2020 г. Този кодекс определя правилата за етично поведение на държавните служители, които следва да изпълняват дейността си при спазване на принципите за законност, добросъвестност, безпристрастност, равнопоставеност, почтеност и др. Кодексът определя правила за антикорупционно поведение на служителите, като определя изисквания и забрани относно приемането на подаръци, услуги, пари, облаги и други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните им задължения, както и забрана да посредничат за такива с цел да бъде извършено или не действие по служба.

Кодексът задължава служителите да докладват на изпълнителния директор на ИАПО за станали им известни данни за корупция или за конфликт на интереси в агенцията. Служителите на ИАПО прилагат и Етичен кодекс на служителите в Изпълнителна агенция „Програма за образование“, утвърден със Заповед № РД 09-169/12.11.2021 г. на изпълнителния директор на агенцията. Този кодекс определя задължителните етични норми за поведение на служителите на ИАПО и има за цел да повиши общественото доверие в морала и професионализма на служителите, както и да повишава престижа на ИАПО. Етичният кодекс определя правила за антикорупционно поведение на служителите на ИАПО, като определя изисквания и забрани относно приемането на подаръци, услуги, пари, облаги и други ползи, които могат да повлияят на изпълнението на служебните им задължения, както и забрана да посредничат за такива с цел да бъде извършено или не действие по служба.

Понятието „измама“ обичайно се използва за описване на широк кръг от нарушения, включително кражба, корупция, злоупотреба, подкуп, фалшифициране, представяне на неверни данни, тайни споразумения, изпиране на пари и укриване на съществени факти. Това често включва използването на измама с цел лично облагодетелстване, облагодетелстване на свързано лице или трета страна, или загуба за друго лице - умисълът е основният елемент, който отличава измамите от нередностите. Измамата не само има потенциално финансово отражение, но може да доведе и до увреждане на репутацията на организацията, отговаряща

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 3/15

за ефективното и ефикасно управление на финансовите средства по Националния план за възстановяване и устойчивост.

Това е от особено значение за публична организация, отговаряща за управлението на средствата на ЕС.

Корупцията е злоупотреба с власт за лична изгода.

За да се осигури разбиране на приложимото законодателство на Съюза и националното законодателство и по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами и корупция членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на крайните получатели и служителите на ИАПО подписват декларация, че са запознати с дефиницията за нередност по смисъла на Регламент (ЕО, Евратом) № 2988/95, дефиницията за корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество, както и състава на престъплението измама по чл. 209, чл. 212 и 212а от Наказателния кодекс, състава на престъплението подкуп по чл. 301, чл. 304, 304а, 304б, 304в и провокация към подкуп по чл. 307 от Наказателния кодекс и със състава на престъплението длъжностно присвояване по чл. 201 от Наказателния кодекс (транспонирани в българското законодателство определения за престъпленията измама по смисъла на чл. 3 и активна и пасивна корупция и присвояване по смисъла на чл. 4 от Директива (ЕС) 2017/1371 на Европейския парламент и на Съвета от 5 юли 2017 година относно борбата с измамите, засягащи финансовите интереси на Съюза, по наказателноправен ред) и реда за процедирането на получената информация за такива нередности.

С цел превенция, ограничаване на риска от измами, корупция, конфликт на интереси и двойното финансиране със средства от Националния план за възстановяване и устойчивост и повишаване на осведомеността на всички лица, ИАПО е оповестил на интернет сайта реда за подаване на сигнали за сериозни нередности. ИАПО е предоставила възможност на всички лица да изпращат сигнали, включително анонимни такива, съобразно предвидените в националната нормативна уредба способности и техническата обезпеченост на ИАПО, а именно: по пощата на адреса на ИАПО; на място, в деловодството на ИАПО; по електронна поща; чрез обаждане на телефон, оповестен на интернет сайта на агенцията; чрез електронна „Форма за нередности“.

В ИАПО е въведена и се прилага процедура за оповестяване на ситуации на конфликт

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 4/15

на интереси.

Съгласно чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 („Финансовия регламент“) **конфликт на интереси** съществува, когато безпристрастното и обективно упражняване на функциите на финансов участник или друго лице, посочено в параграф 1 от чл.61, е опорочено по причини, свързани със семейния и емоционалния живот, политическа или национална принадлежност, икономически интерес или всякакъв друг пряк или косвен личен интерес.“

Съгласно чл. 52, 53 и 54 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество:

„Конфликт на интереси възниква, когато лице, заемащо висша публична длъжност, има частен интерес, който може да повлияе върху безпристрастното и обективното изпълнение на правомощията или задълженията му по служба.

Частен е всеки интерес, който води до облага от материален или нематериален характер за лице, заемащо висша публична длъжност, или за свързани с него лица, включително всяко поето задължение.

Облага е всеки доход в пари или в имущество, включително придобиване на дялове или акции, както и предоставяне, прехвърляне или отказ от права, получаване на стоки или услуги безплатно или на цени, по-ниски от пазарните, получаване на привилегия или почести, помощ, глас, подкрепа или влияние, предимство, получаване на или обещание за работа, длъжност, дар, награда или обещание за избягване на загуба, отговорност, санкция или друго неблагоприятно събитие.“

Членовете на екипа за изпълнение на инвестиция на крайните получатели и служителите на ИАПО подписват декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на чл. 61, параграф 3 от Регламент (ЕС, Евратом) № 2018/1046 и чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (ЗПКОНПИ).

В случай, че след първоначалното подписване на декларацията спрямо член на екипа за изпълнение на инвестиция на крайния получател/ служител на ИАПО възникне ситуация, която може да повлияе на безпристрастното и обективно изпълнение на задълженията му, заинтересованото лице е длъжно да декларира тези обстоятелства в 3-дневен срок от узнаването им. Независимо от посоченото от момента на узнаване на обстоятелствата лицето

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 5/15

трябва да се въздържа от действия, които могат да компрометират безпристрастното изпълнение на неговите служебни, трудови или договорни задължения. Незабавно от узнаване на обстоятелствата, които го поставят в конфликт на интереси, членът на екип за изпълнение на инвестиция на крайния получател/служителят на ИАПО трябва писмено да уведоми прекия си ръководител. Последният предприема действия служителя, декларирал възможен конфликт на интереси, да прекрати всякаква дейност по въпроса, за който конфликта се отнася, и трябва да прецени необходимостта от заместване на лицето. В случай, че проверката за наличието или за липсата на конфликт на интереси следва да се извърши спрямо лице, посочено в § 2, ал. 1 от допълнителните разпоредби на ЗПКОНПИ, проверката, както и производството по установяване на конфликта на интереси се осъществяват по реда на ЗПКОНПИ и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларации и за установяване конфликт на интереси.

ИАПО следи за избягване на **двойно финансиране дейностите**, които са част от възложените за цялостно изпълнение инвестиции по стълб 1 „Иновативна България“ по Националния план за възстановяване и устойчивост.

При провеждането на процедурата за подбор на проектни предложения и сключване в следствие на договори за финансиране с крайните получатели се съблюдават принципите на свободна конкуренция, равнопоставеност, недопускане на дискриминация, публичност и прозрачност, както и недопускането на двойно финансиране, измама, корупция и конфликт на интереси.

При процедурите за подбор на проектни предложения и сключване в следствие на договори за финансиране с крайните получатели се сформира работна група/екип по договаряне.

Преди сключването на договори за финансиране членовете на работната група/екипа по договаряне извършват проверка за наличие/липса на двойно финансиране.

В процеса на изпълнение, отчитане и контрол на инвестициите се съблюдават мерки за избягване на двойно финансиране на дейностите, които са част от инвестицията, финансирана от МВУ. При установяване на случаи на двойно финансиране, разходът не се финансира със средства от МВУ и/или се изисква неговото възстановяване като ИАПО предприема действия за възстановяване на неправомерно изплатени или неправилно използвани суми съгласно приложимото национално законодателство за събиране на

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 6/15

вземания и описания ред в Системата за управление и контрол на Плана за възстановяване и устойчивост на Република България.

Отговорности

➤ Министърът на образованието и науката е ръководител на Структурата за наблюдение и докладване към МОН и изпълнява правомощията, възложени му с националната нормативна уредба като ръководител на ведомството, в рамките на което е създадена структурата, вкл. създава организация за изпълнение на задълженията, произтичащи от оперативните споразумения, сключвани с министъра на финансите, както и ангажиментите, произтичащи от Системата за управление и контрол на Плана, одобрена със Заповед № 526/01.07.2022 г. на заместник министър-председателя по еврофондовете и министър на финансите.

➤ Във връзка със Заповед № РД09-73/18.01.2023 г., допълнена със Заповед № РД09-849/13.04.2023 г. на министъра на образованието и науката, с която възлага на Изпълнителна агенция „Програма за образование“ да изпълнява дейности и/или функции на Структура за наблюдение и докладване по 4 инвестиции по стълб 1 „Иновативна България“ по Националния план за възстановяване и устойчивост, изпълнителният директор на ИАПО, упражнява правомощията за организацията и изпълнението на възложените на агенцията дейности и/или функции за управлението на риска от измами, корупция, конфликт на интереси и двойно финансиране по тези инвестиции:

- Прилагане на мерки за превенция, установяване, докладване и коригиране на случаи измами, корупция, конфликт на интереси и двойно финансиране;
- Извършване, с помощта на екип за самооценка на риска от измами, на редовен преглед на риска от измами;
- Установяване на ефективна политика за борба с измамите и план за ответни мерки срещу измамите;
- Осигуряване на осведоменост относно измамите и обучение за служителите на ИАПО;
- Гарантиране на незабавното уведомяване от страна на ИАПО на компетентните органи в случаи на подозрение за извършено престъпление.
- Осигуряването на достъп от крайните получатели до документи/електронни данни

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 7/15

и кореспонденция и до мястото на изпълнение на инвестициите на национални и европейски контролни и одитни органи, включително на Европейската комисия, на Европейската сметна палата, на Европейската служба за борба с измамите и на Европейската прокуратура.

- Съгласно Устройствения правилник на ИАПО, дирекция „Управление на риска и контрол“ е функционално отговорна да осигурява и поддържа системи и процедури за превенция и противодействие на измами със средства от Европейските структурни и инвестиционни фондове при отчитане на установените рискове;
- В ИАПО е определен екип за самооценка на риска от измами в състав председател, заместник-председател, секретар и членове, определени със заповед на изпълнителния директор, включващ служители от всички дирекции в организацията съобразно участието им в процесите на изпълнение на възложените на ИАПО инвестиции по Националния план за възстановяване и устойчивост и свързаните с тях рискове от измами и представители от дирекция „Управление на риска и контрол“. Екипът подпомага изпълнителния директор на ИАПО при управлението на риска от измами, като ползва инструмента за самооценка на риска от измами, приложен към Насоките на Европейската комисия за държавите членки и органите, които отговарят за програмите (EGESIF_14-00-21-00/16.06.2014), адаптиран за прилагане по МВУ. Резултатите от дейността на екипа за самооценка от измами се докладват писмено на изпълнителния директор на ИАПО.
- Експертите в ИАПО, отговорни за прилагане на процедурите, ръководителите на съответните дирекции в ИАПО носят отговорност за ежедневното управление на рисковете от измами съгласно процедурните правила, въведени и прилагани в ИАПО, възложените им задължения в длъжностните характеристики и в съответствие с мерките от тяхна компетентност, заложиени в одобрени от изпълнителния директор планове за действие, както е посочено в оценките на риска от измами, и по-специално за:
  - Гарантиране на наличието на подходяща система за вътрешен контрол в тяхната област на отговорност;
  - Предотвратяване и откриване на измами;

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 8/15

- Осигуряване на надлежна проверка и прилагане на превантивни мерки в случай на съмнение за измама;
- Предприемане на коригиращи мерки.

Участниците в процеса по изпълнение и контрол на ПВУ (КП, СНД, дирекция „Национален фонд“, ИА ОСЕС, АФКОС) прилагат контроли за предотвратяване, установяване и коригиране на измами, конфликт на интереси и корупция. Функциите по разследване се извършва от компетентните за това органи, в рамките на правомощията им по европейското или национално право: Прокуратурата на Република България, Европейската прокуратура, Комисията за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество (КПКОНПИ), АФКОС и ОЛАФ. Информацията по случаите на сериозни нередности се въвежда, обновява и съхранява в специален модул в Информационната система за Механизма (ИСУН 2020).

- При изпълнението на Плана за възстановяване и устойчивост дирекция „Национален фонд“ (ДНФ) като Координиращо звено, определено с ПМС № 157/07.07.2022 г. предприема всички необходими мерки за защита на финансовите интереси на Съюза и гарантира, че използването на средства във връзка с подкрепените мерки от Механизма е в съответствие с приложимото законодателство на Съюза и националното законодателство и по-специално по отношение на предотвратяването, разкриването и коригирането на измами, корупция, двойно финансиране и конфликт на интереси. Дирекция „Национален фонд“ изпълнява функции по подготовката и актуализацията на системата за управление и контрол на Плана на национално равнище, включително по отношение на мерките за превенция, установяване и коригиране на случаи на конфликт на интереси, корупция, измама и двойно финансиране и възстановяване на неправомерно получени средства от крайните получатели. Тя оказва методическа подкрепа във връзка с прилагане на системата за управление и контрол на Плана на национално равнище.
- Изпълнителна агенция „Одит на средствата от Европейския съюз“ към министъра на финансите е определена с ПМС № 157/07.07.2022 г. да изпълнява одитната дейност по Плана, която включва: системни одити с цел предоставяне на увереност, че системите за

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 9/15

управление и контрол функционират правилно при спазване на принципа за добро финансово управление и осигуряват защита на финансовите интереси на Съюза, както и увереност, че при изпълнението на инвестициите и реформите са въведени мерки, които да гарантират недопускането на двойно финансиране, на измами, корупция и конфликт на интереси.

- Дирекция „АФКОС” в Министерството на вътрешните работи при наличие на основания за процедиране на информация като сериозна нередност (измама, корупция или конфликт на интереси) извършва допълнителна проверка с цел формиране на заключение дали тази информация да се процедира като съобщение, което да бъде изпратено до съответния компетентен орган. Дирекция „АФКОС” информира дирекция „Национален фонд“ за предприетите действия – извършената проверка, направения анализ, оценка и заключение, уведомяването на компетентен орган, както и за получената от органа по установяване и разследване информация за актуалния статус на случая, за целите на отчитането на тази информация от дирекция „Национален фонд“ при подаване на искане за плащане към Европейската комисия.

В зависимост от естеството на сериозната нередност (измама, корупция или конфликт на интереси) компетентни органи да извършат проверка с цел установяване на престъпление или нарушение и последващо разследване по реда на НПК са:

- **при съмнение за измама, корупция (подкуп) или конфликт на интереси (свързани лица),** съгласно националното законодателство и Финансовия регламент – **Прокуратурата на Република България и Европейската прокуратура.** При наличие на законен повод и достатъчно данни за извършено престъпление се образува досъдебно производство по реда на Наказателно процесуалния кодекс с постановление на прокурора. Когато е убеден, че са събрани необходимите доказателства за разкриване на обективната истина и за повдигане на обвинение пред съда, прокурорът съставя обвинителен акт и делото се предава на съд;
- **при съмнение за конфликт на интереси по чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество – инспектората при съответния първостепенен разпоредител или КПКОНПИ.**

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 10/15

Производството се развива по реда на Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество и Наредбата за организацията и реда за извършване на проверка на декларациите и за установяване конфликт на интереси, като в предвидените от закона случаи (напр. неподаване на годишна декларация по закона от задължените лица) актовете за установяване на нарушенията и наказателните постановления се издават от инспектората при съответния първостепенен разпоредител. Извън тези случаи актовете за установяване на нарушенията се съставят от определени от председателя на КПКОНПИ длъжностни лица, а наказателните постановления се издават от председателя на Комисията. КПКОНПИ се произнася по производството за установяване на конфликт на интереси с мотивирано писмено решение, с което може да бъде наложена и глобата.

Процедура за докладване на сигнали за сериозни нередности

ИАПО, при която е постъпил сигнал за сериозна нередност, или която в процеса на извършваните проверки е установила индикатори за такова, извършва следните действия:

1. Получените в рамките на ИАПО сигнали се регистрират в деловодната система на агенция. След регистриране постъпилите сигнали се предоставят незабавно на изпълнителния директор за разпределяне за процедирането им;
2. Когато в резултат на извършваните от него контролни дейности служител на ИАПО установи индикатор за сериозна нередност, той формулира писмено своето съмнение и информира прекия си ръководител, като уточнява дали се отнася до измама, корупция или конфликт на интереси, като представя и резултатите от извършените проверки (в т.ч. проверки в Търговския регистър и Регистъра на юридическите лица с нестопанска цел и/или ARACHNE, попълнени контролни листове) в подкрепа на това становище. След съгласуване от прекия ръководител, информацията се предоставя на изпълнителния директор, който го предоставя на служител по т. 3 за процедиране;

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 11/15

3. Изпълнителният директор разпределя сигнала на служител за разглеждане и процедиране;
4. Служителят, на когото е разпределен сигнала, в срок до три работни дни от възлагането, въвежда обстоятелствата в специален модул в Информационната система за Механизма (ИСУН 2020) Служителят извършва преглед на информацията с цел идентифициране дали същата се отнася до измама или подкуп и присвояване по смисъла на Наказателния кодекс, корупция по смисъла на чл. 3, ал. 1 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество или конфликт на интереси по смисъла на чл. 61 на Регламент (ЕС, Евратом) 2018/1046 и/или чл. 52 от Закона за противодействие на корупцията и за отнемане на незаконно придобитото имущество. В случай, че ИАПО установи, че не са налице данни за съмнение за измама, конфликт на интереси или корупция, приключва сигнала и информира подателя;
5. В случай, че ИАПО установи, че са налице данни за съмнение за измама или корупция информацията се предоставя чрез ИСУН 2020 на дирекция „Защита на финансовите интереси на Европейския съюз (АФКОС)” в Министерството на вътрешните работи. В случай, че информацията към АФКОС се подава от ИАПО, последната информира ДНФ за сведение;
6. При съмнение за конфликт на интереси по чл. 52 от ЗПКОНПИ информацията се представя от ИАПО на компетентния инспекторат към съответното министерство или на КПКОНПИ. При съмнение за свързани лица (представляващо конфликт на интереси извън ЗПКОНПИ, по смисъла на Финансовия регламент) ИАПО извършва проверки посредством ЕСГРАОН, търговския регистър, други лицензирани информационни системи. При събрани в резултат на проверките данни за свързаност ИАПО подава сигнал към Прокуратурата на Република България/Европейската прокуратура. В тези случаи информацията се подава към компетентните органи с копие до дирекция АФКОС и се информира и ДНФ;
7. Когато подаденият към дирекция АФКОС сигнал съдържа информация за престъпно деяние по отношение на което Европейската прокуратура би могла да упражни своята компетентност по чл. 22 и чл. 25, параграфи 2 и 3 от Регламент (ЕС) 2017/1939 на Съвета от 12 октомври 2017 година за установяване на засилено

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 12/15

сътрудничество за създаване на Европейска прокуратура, дирекция АФКОС, без ненужно забавяне и без промени в съдържанието на сигнала, го докладва на Европейската прокуратура. За останалите сигнали, извън случаите на т. 7, дирекция АФКОС извършва анализ, оценка и проверки с цел формиране на заключение, дали следва да процедира сигнала към органите на досъдебното производство или КПКОНПИ и до ОЛАФ;

8. Чрез въвеждане на информация в ИСУН 2020 дирекция АФКОС информира ИАПО за предприетите действия – извършената проверка, направеният анализ, оценка и заключение, уведомяването на Прокуратурата на Република България, Европейската прокуратура или КПКОНПИ, както и за получената от органа по установяване и разследване информация за актуален статус на случая (отказ за образуване на производство, образуване на производство, установяване на конфликт на интереси, прекратяване/спиране на наказателното производство, предложение за освобождаване от наказателна отговорност с налагане на административно наказание, повдигане на обвинение с обвинителен акт и др.). При пряко получаване на такава информация в ИАПО същата се изпраща на дирекция АФКОС за въвеждане в Информационната система за Механизма. В ИСУН 2020 се въвежда, актуализира и съхранява цялата информация и се прикачват документи, касаещи образувани преписки по проверки на сигнали. Въвеждат се предприетите действия и корективни мерки от ИАПО. При установяване на измама, конфликт на интереси или корупция в ИСУН 2020 се прикачват актовете на компетентните органи.

В ИАПО са разписани и се прилагат процедури по възстановяване на средства от Крайните получатели (КП).

Намаляването на плащанията от МВУ, които се изпълняват от КП, в случаите на двойно финансиране, финансови или технически несъответствия в изпълнението на инвестицията, установени при проверка на Финансово-технически отчети, се извършва чрез коригиране на финансирането, отпуснато с договор за предоставяне на средства от МВУ, а за бюджетните организации по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗПФ – и за невъзстановимия съгласно националното законодателство данък добавена стойност, което съгласно

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 13/15

сключения договор за финансиране със СНД КП следва да получи.

В случаите, в които договорът е приключил, плащанията са вече извършени и СНД установява дължима/надплатена сума, същата подлежи на възстановяване на СНД, като възстановяването на недължимо платените и надплатените суми, ще се извършва в съответствие с установения ред, съгласно действащите нормативни актове. Намаленията на максималната стойност на договорите за финансиране с КП могат да бъдат осигурени като собствен принос от КП или от друг източник.

В случаите на влязла в сила присъда за измама или корупция или влязъл в сила акт за установяване на конфликт на интереси, извършените плащания по засегнатата от сериозната нередност инвестиция или компонент от нея са дължими за възстановяване към държавния бюджет.

Несъответствията, установени в резултат от проверката на Финансово-технически отчет, подаден от КП, довели до надплащане на разходи по инвестицията със средства от МВУ, а за бюджетните организации по смисъла на § 1, т. 5 от ДР на ЗПФ – и от невъзстановим, съгласно националното законодателство данък добавена стойност, ангажимент за плащане от ИАПО, се документират с приключването на проверката от отговорното звено. ИАПО остойносттава пропуските и извършва намаление на общия ангажимент за плащане от МВУ по съответната инвестиция или определя надплатените средства към КП. КП следва да бъде уведомен с оглед предоставяне на аргументи и/или допълнителна информация във връзка с установените от ИАПО пропуски в предоставената с Финансово-технически отчет информация.

За намалено финансиране и/или за надплатена сума със средства от МВУ и национално финансиране, или ангажимент за плащане на ИАПО по инвестицията, ИАПО информира КП. Надплатената сума подлежи на възстановяване към Министерството на финансите. За КП – бюджетни организации, се прилагат разпоредбите на ЗПФ.

След определяне на намалението на ангажимента и/или надплатената сума, информацията се въвежда от експерт в отдел СПИА, дирекция ФПСР в Информационната система за Механизма и в счетоводната система SAP. ИАПО поддържа в Информационната система за Механизма информация за всички намаления в резултат на пропуски, в която се посочват и надплатените суми. Всички надплатени суми са възстановим ресурс към сметката за средствата от Европейския съюз на Националния фонд.

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 14/15

В случай че КП не възстанови дължимите суми в определения срок, ИАПО начислява лихва за забавено плащане в размер на законовата лихва за периода на просрочието.

Сумите, включително лихвите по тях, подлежащи на възстановяване от КП, могат да бъдат прихванати от всякакви суми, дължими от ИАПО към КП по договора за предоставяне на средства от МВУ.

Мерки за борба с измамите

ИАПО предприема пропорционални мерки за борба с измамите въз основа на задълбочена извършва оценка на риска от измами.

ИАПО извършва оценка на риска от измами с цел определянето на ефективни и пропорционални мерки за борба с измамите в рамките на подлежащите на изпълнение инвестиции. За целта се ползва инструмента за самооценка на риска от измами, приложен към Насоките на Европейската комисия за държавите членки и органите, които отговарят за програмите (EGESIF_14- 00-21-00/16.06.2014), адаптиран за прилагане по МВУ. Процесът включва идентифициране на рисковете, оценка на ефективността на съществуващите контролни мерки и при необходимост въвеждане на допълнителни мерки до постигане на възприетото като приемливо ниво на риск. При идентифицирането и оценката на рисковете се отчитат и констатирани индикатори за измама. Инструментът включва рискове и ограничителни контролни мерки в трите ключови области – подбор на проектни предложения, изпълнение на инвестициите, контрол и плащания. При извършване на оценката на риска от измами се взема предвид и Бележка от ЕК Ref. Ares (2021) 3171797-12/05/2021 относно необходимостта от актуализиране на оценките на риска от измами и адаптиране на мерки за борба с измамите, както и заключенията и препоръките от съвместния доклад на ОЛАФ и Европол „Assessing the Threats to the NextGenerationEU Fund“ от февруари 2022 г.

По-специално ИАПО широко използва ИТ инструменти като АРАХНЕ за откриване на рискови инвестиции и гарантира, че персоналът е осведомен относно рисковете от измами и е преминал обучение във връзка с борбата с измамите.

Инструментът АРАХНЕ се използва за извършване на проверки в основните за ИАПО процеси по изпълнение на възложените инвестиции по стълб 1 „Иновативна България“ по Националния план за възстановяване и устойчивост: предоставяне на средства на крайните

Наръчник на ИАПО	Приложение 6.3. Политика за борба с измамите, корупцията, конфликта на интереси и двойното финансиране	Глава 6	
Национален план за възстановяване и устойчивост	Вариант 2/Версия 1	юни 2023 г.	Стр.: 15/15

получатели, наблюдение и контрол на изпълнението и отчитането на договори за финансиране с крайни получатели, финансово управление, плащания и счетоводна отчетност, защита на финансовите интереси на ЕС.

Инструментът се използва съгласно издадените Насоки от ЕК за използване на АРАХНЕ в контекста на Механизма за възстановяване и устойчивост „Guidance note on the use of Arachne” 2022-01-28.

Заключение

Измамите могат да имат множество различни проявления. ИАПО е възприела политика на нулева толерантност към измамите, корупцията и конфликта на интереси и е въвела стройна система за контрол, която има за цел да предотвратява и открива, извършването им и да отстранява въздействието им, ако те настъпят.

Тази политика и всички съответни процедури и стратегии се подкрепят от Изпълнителният директор на Изпълнителна агенция „Програма за образование“, който активно ще ги проверява и ще следи за тяхната актуализация.